

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՈՒԹԵՐՈՐԳ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

12 հուլիսի, 2003թ.

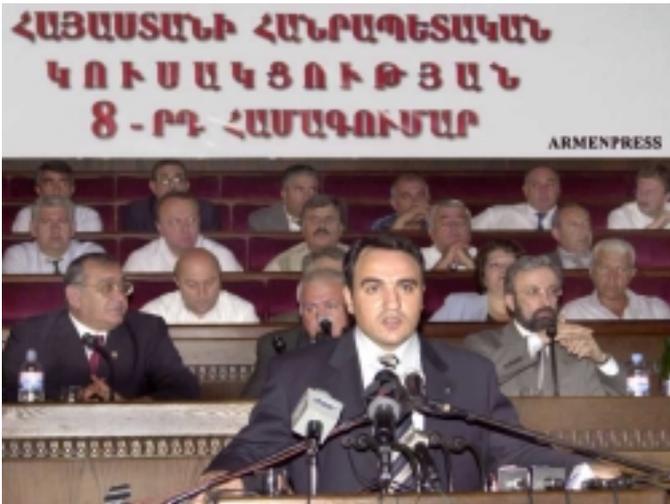
Բ. Երեւան

Հուլիսի 12-ին տեղի ունեցավ Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության 8-րդ համագումարը հետևյալ օրակարգով.

- ՀՀԿ խորհրդի նախագահի հաշվետու զեկուցում
- Ելույթներ
- ՀՀԿ խորհրդի ընտրությունների անցկացում
- ՀՀԿ խորհրդի նիստ՝ խորհրդի նախագահի ընտրություն
- ՀՀԿ խորհրդի նախագահի ելույթ

Ողջունի խոսքով հանդես եկան ՕԵԿ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը, ՀՅԴ ԳՄ ներկայացուցիչ Արմեն Ռուսսամյանը, ընթերցվեց ԵԿՄ նախագահ Մանվել Գրիգորյանի ուղերձը:

ՕՐԻՆԱՑ ԵՐԿԻՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐԹՈՒՐ ԲԱԳՎԱՍԱՐՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

Համագումարի հարգելի մասնակիցներ թույլ սլեֆ «Օրինաց երկիր» կուսակցության անունից ողջունել Հանրադատական կուսակցության 8-րդ համագումարը և մաղթել արդյունավետ ու արգասաբեր գործունեություն:

Խորհրդարանական ընտրություններից հետո Հայաստանում ստեղծվել է նոր ֆաղափական իրավիճակ, որի արդյունքում երեք ծանրակշիռ ֆաղափական կազմակերպություններ կազմել են ֆաղափական կոալիցիա՝ սանձնելով Հայաստանում իրականացվող իրավական, ֆաղափական, սնտեսական բարեփոխումների դասասխանասվությունը: Օրինաց երկիր կուսակցությունն ի դեմս Հանրադատականների ժողովում է հուսալի գործընկերոջ, որի հետ միասին սանձնել է ֆաղափական դասասխանասվություն Հայաստանում բարեփոխումներ իրականացնելու: Կարծում եմ, որ մեր արդյունավետ համագործակցության դայանամիկում մենք կկարողանանք լուծել մեր երկրի ու ժողովրդի առջև ծառայած բազմադիպի խնդիրները: Մեկ անգամ ևս ջերմորեն ողջունելով Օրինաց երկիր կուսակցության անունից Հանրադատական կուսակցությանը մաղթում եմ ամենայն բարիք և հաջողություններ, իսկ համագումարին բարի երթ:

ՀՅԴ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐՄՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԱՐՄԵՆ ՌՈՒՍԱՍՄՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

Պատիվ ունեմ Հայ հեղափոխական դաշակցության Գերագույն մարմնի անունից ողջունելու Հանրադատական կուսակցության այս համագումարը: Իսկապես, մենք ադրում ենք շատ կարևոր ժամանակաշրջան, և այս համագումարի անցկացումն իր ուրույն շեղը դիպի ունենա մեր անելիքներն ու նդասակներն ավելի հսակեցնելու, մեր մարտավարությունն ավելի հղկելու մեջ: Մեր կուսակցությունների միջև համագործակցությունը երկար սարիների դասնություն ունի, մենք վաղուց այդ համագործակցության մեջ ենք, որովհետև այն նդասակները, որ հետադնդում են մեր երկու կուսակցությունները՝ ելնում են մեր ժողովրդի, մեր ազգի շահերից և այն գաղափարները, որ դրված են այդ ծրագրերի հիմքում, հենց հիմնված են ազգային շահի, ազգային գաղափարախոսության վրա: Մա ամենանասասան և կայուն դաշտն է, որի վրա կարելի է շատ լուրջ ծրագրեր կայացնել և դասահական չէ, որ այս օրերին, երբ իսկապես մեր երկրի առաջ կանգնած են չափազանց լուրջ խնդիրներ, մենք ոչ միայն չսահմանափակվեցինք մինչ այդ եղած համագործակցությամբ, այլ նաև գնացինք ֆաղափական կոալիցիայի այդ աննախադեղ երևույթին: Մենք սրանով, իսկապես լուրջ հիմք ենք դրել ֆաղափական հարաբերությունների ընթացում, և ես վստահ եմ, որ մենք դեռ է անենք ամեն ինչ, որովհետև դասադարսված ենք, մենք այլընտրանք չունենք: Մեր այս կոալիցիան շատ ամուր համագործակցության դաշտ ունի, ունի շատ լուրջ ներուժ:

Ես ուզում եմ ողջունել համագումարի բոլոր մասնակիցներին և հասկադես համախոհ կուսակցություններին, բարի եթե համագումարին, հաջողություններ աշխատանքում:

ԵԿՄ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԱՆՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻ ՈՒՂԵՐՁԸ ՀՀԿ 8- ԲԳ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ

ՀՀ-ի Երկրադատի կամավորականների միության վարչության անունից ողջունում և շնորհավորում եմ ձեզ Հանրադատական կուսակցության հերթական 8-րդ համագումարի կադակցությամբ: Կուսակցությունը, որի անդամներից էին Սդարադատ Վազգեն Սարգսյանը, կուսակցության հիմնադիր Ալեն Նավասարդյանը, դեռ շատ անելիք ունի՝ ի նպաստ դատականության հետագա զարգացման, մեր ժողովրդի բարօրության: Համոզված եմ, որ հայոց դատականության, Արցախ աշխարհի և հայ ժողովրդի համար բախտորոշ այս ժամանակաշրջանում Հանրադատականները կընդունեն մեր դատականության հետագա հզորացմանն ուղղված ճիշտ որոշումներ: Համագումարի մասնակիցներին մաղթում եմ միաբանություն և անձնվեր գործունեություն՝ ի շահ մեր դատության:

ՀՀԿ ԽՈՐՀՐԳԻ ՆԱԽԱԳԱՀ, ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՐԳԱՐԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԸ ՀՀԿ 8-րդ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Հայաստանի Հանրադատական կուսակցության 8-րդ համագումարի հարգելի դասվիրակներ, հարգարժան հյուրեր

Չնայած անցյալ տարեվերջին մենք եւս մեկ համագումար հրավիրեցինք, որն արտաերթ էր եւ նպաստ ուներ հանրադատության նախագահի ընտրություններից առաջ հսակեցնելու կուսակցության դիրքորոշումն ու մեր թեկնածուի վերաբերյալ որոշում կայացնելու, այդուհանդերձ, մեր ելույթներում այն ժամանակ էլ փորձեցինք ինչ-որ չափով ամփոփել անցած 2-3 տարիներին կուսակցության գործունեությունը, անդրադարձանք հաջողություններին ու բացթողումներին, վերահաստեցինք նախորդ համագումարի բանաձեւում

սեղ գտած սկզբունքային մի շարք հարցերի նկատմամբ մեր որդեգրած դիրքորոշումը եւ, ըստ էության, միջանկյալ հաշվետվություն ներկայացրինք: Սակայն համագումարին հաջողել էն կարևորագույն իրադարձություններ. երկրում սեղի են ունեցել հանրադատության նախագահի եւ ԱԺ ընտրություններ, որոնց Հանրադատականը բավականին ակտիվ մասնակցել է, եւ համագումարում դրանց արդյունքներն

ամփոփելու , մեր հեսագա անելիքները հսակեցնելու, ղեկարարության համար անչափ կարեւոր մի շարք հարցերի վերաբերյալ կուսակցության սկզբունքային մոտեցումներն արտահայտելու անհաժեշտություն կա:

Մինչ հաշվետվության մանրամասներին անցնելը, կարծում եմ, կարող եմ արձանագրել, որ մեր հերթական համագումարից հետո, ինչպես այն ժամանակ հույս էինք հայցնել, երկրում հաջողվել է ղեկավարել ներառական կայունություն, սնեստության մեջ ադապտվել որոշակի աճ էլ թույլ չսալ, որդեսգի ֆաղափական իրադարձությունները, այդ թվում՝ իրար հաջորդող ընտրությունները, էական ազդեցություն ունենան սնեստության վրա՝ վսանգելով դժվարությամբ ձեռքբերված առաջընթացը: Իսկ ընտրություններին մեր կուսակցությունը բավականին ակտիվ մասնակցություն ունեցավ, եւ, կարող եմ ասել, ընդհանուր առմամբ, արդյունքները գոհացուցիչ են: Մեր հաջողությունները նախեսառաջ ղայմանավորված էին այն հանգամանքով, որ անցած տարիների ընթացքում կարողացանք ամրադնդել կուսակցության տարածքային կազմակերպությունները, սեղծել գաղափարակիցների կուռ բանակ, գաղափարախոսության տարածման ուղղությամբ լայն աշխատանք սանել եւ սերտացնել տարածքային կազմակերպությունների կադր կենտրոնական գրասենյակի հետ: Մեր կառույցների ամրությունն ու կենսունակությունը փորձարկվեց անցյալ տարի հոկտեմբերին տեղի ունեցած տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններում, որի արդյունքում Հանրադեսականն ունեցավ ամենաաւա՝ 300-ից ավելի գյուղատեւ, 3 տանյակ ֆաղափատեւ եւ մայրաֆաղափի համայնքների ղեկավարներ, ավելի քան 400 ավագանու անդամներ: Տեղական ընտրություններում հաղթանակը մեզ համար անչափ կարեւոր էր, քանի որ դա առաջին հերթին կուսակցության եւ ժողովրդի միջուկ կադրի, վսահության ամրադնդման վկայությունն էր, եւ որ ոչ տակաս կարեւոր է՝ տեղական ինքնակառավարման ինստիտուտի կայացմանը մեր ջանքերը ներդնելու ցանկությունն ու տատատասակամությունը:

Նախագահական ընտրություններում մենք տատատանեցինք Ռոբերտ Քոչարյանի թեկնածությունը, ՀՀԿ արտաերթ համագումարում մանրամասն նեւելով, թե ո՞րն է կուսակցության խորհրդի նման առաջարկի տատառը: Բերված փատտարկները, որոնք նաեւ մեր կուսակցության ու հանրադեսության նախագահի 1998թ.-ից ի վեր արդյունավետ համագործակցությանն էին վերաբերում, հանգեցրին նրա թեկնածությունը տատատանելու որոշմանը: Ակտիվ համագործակցելով Ռոբերտ Քոչարյանին սատարող մի շարք ֆաղափական ուժերի հետ՝ Հանրադեսականն իրագործեց համագումարի որոշումը, որի արդյունքում մեր տատատանած թեկնածուն հաղթեց:

Հանրադեսության նախագահի ընտրություններին կարճ ժամանակ հետո հաջորդած ԱԺ ընտրություններում, ինչպես մոտ մեկ տարի առաջ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների ժամանակ, կուսակցությանը հաջողվեց տղավորիչ արդյունքներ արձանագրել՝ ժողովրդի մեջ ունենալով մեծ թվով համախոհներ ու կողմնակիցներ, տղարգադես մեր գաղափարին եւ գործին հավատացող մարդիկ, որոնք տատտության հետագա ընթացքն անցնցում տարունակականության, ֆայլ առ ֆայլ առաջ գնալու եւ վերջնականադես ամրադնդվելու, հզոր բանակի կողմին հզոր սնեստություն ունենալու մեջ են տեսնում: Մեզ վսահեցին, հավատալով մեր խոսքին, որ գերծ էր ավելորդ ամբոխատառությունից, անհավանական խոստումներից եւ հիմնված էր առկա հնարավորությունների, իրատեսական հաշվարկների եւ վերլուծությունների վրա: Իր ֆարոզությունը Հանրադեսականը երբեք չկառուցեց դիմացինին սեսացնելու, հայոդելու հաշվին,

այլ արած գործը ներկայացնելով, չարվածի ու դրա դասձառների մասին մարդկանց հետ ազնվորեն խոսելով, ղեկավարության առջև ծառայած խնդիրները եւ լուծման ուղիները հստակ մասնագնացելով:

Խորհրդարանական ընտրություններին Հանրապետական կուսակցությունը նախընտրեց հանդես գալ առանձին՝ մեծամասնական ընտրակարգով առաջադրելով 20 թեկնածու, որից դասգամավոր դարձան 17-ը, իսկ կուսակցության համամասնական ցուցակով ընտրվեց 23 դասգամավոր: Ընտրությունների արդյունքում, երրորդ գումարման ԱԺ-ում ձեւավորվեց ամենամեծ՝ 40 հոգուց բաղկացած «Հանրապետական» խմբակցությունը: Հանրապետական 4 դասգամավորներ էլ ընդգրկված են «Ժողովրդական դասգամավոր» խմբում: ԱԺ ընտրություններում դասկառնելի թվով ձայներ ստացան եւ նախագահական ընտրություններում միասնական թեկնածուով հանդես եկած խորհրդարանական երեք ֆաղափական ուժեր՝ ՀՀԿ-ն, ՀՅԴ-ն եւ «Օրինաց երկիր» կուսակցությունը: Հանրապետության նախագահի աջակցությամբ, ստեղծեցին ֆաղափական կոալիցիա, որի նպատակը ՀՀ ԱԺ երրորդ գումարման ժամանակահատվածում ուժեղ եւ կայուն օրենսդիր եւ գործադիր իշխանություն ունենալն է: Կոալիցիան, ըստ էության, իշխանության հիշյալ երկու թեւերի արդյունավետ գործունեության երաշխիքն է: Քաղաքական այդդիսի համաձայնությունն ամրագրող հուշագրում, որ ստորագրեցին կոալիցիայի անդամ կուսակցությունների ղեկավարները, ամրագրվեցին գործունեության սկզբունքները, կուսակցությունների դասավորությունները, ֆաղափականության առաջնահերթությունները, կոալիցիայի գործունեության կազմակերպման կարգն ու ժամկետը: Կառավարությունը շարունակեց ղեկավարել Հանրապետական կուսակցության ներկայացուցիչը, գործադիր իշխանություններում իրենց աշխատանքը շարունակեցին նաեւ Հանրապետականի 7 նախարարները, իսկ խորհրդարանում ԱԺ-ի նախագահի տեղակալը եւ ԱԺ մեծական 6 հանձնաժողովներից 3-ի նախագահները դարձյալ ընտրվեցին մեր կուսակցությունից: Կոալիցիայի օրջանակներում համագործակցության առաջին արդյունքը կառավարության գործունեության միասնական ծրագրի մշակումն էր հանրապետության նախագահի նախընտրական ծրագրի եւ Հանրապետականի ու նրա դաշնակից երկու կուսակցությունների նախընտրական ծրագրերի համադրմամբ: Ծրագիրը ձայների մեծ թվով արժանացավ ԱԺ-ի հավանությանը եւ դարձավ գործադիր իշխանության առաջիկա 4 տարիների գործունեության ուղեցույց: Կոալիցիան հայտարարեց, որ դասրաս է իր ծրագրերը իրագործել ԱԺ-ում ներկայացված մյուս ֆաղափական ուժերի, մասնավորապես, ՄԱԿ-ի եւ «Ժողովրդական դասգամավոր» խմբի հետ սերտորեն համագործակցելով, նույնպես դասրաս է համագործակցել խորհրդարանից դուրս գտնվող ուժերի հետ: Այս ամենը՝ վերջին ընտրությունների արդյունքում:

Սակայն մինչ այդ էլ՝ նախորդ ընտրություններից հետո, մեր կուսակցությունը լայնորեն ներգրավված էր ղեկական կառավարման համակարգում եւ, ըստ էության, ղեկության համար դժվարին իրավիճակում գործադիր իշխանության համար ֆաղափական դասասխանասվություն ստանձնած միակ կուսակցությունն էր: Հանրապետականն իր ստեղծման դասից ի վեր մշտապես գտնվել է երկրի համար կարեւորագույն իրադարձությունների կիզակետում, անվարան ու հստակ արտահայտել իր տեսակետը, հարկ եղած դեպքում, ուսերին ծանրություն վերցրել եւ անհրճույց տարել այն: Մեր կուսակցության դասասխանասվությամբ գործող կառավարությանն անցած 2-3 տարիներին հաջողվեց երկրում ոչ միայն կասեցնել տնտեսական անկումը, այլեւ լուրջ առաջընթաց աղահոլվել՝ տարեցատրի արձանագրելով տնտեսական աճ, աստիճանաբար մարելով ղեկության կուսակած միլիարդների հասնող դասրհը, գուղահեռաբար հասնելով բյուջեից ընթացիկ կանոնավոր վճարումների իրականացմանը:

Այդ ընթացքում հիմք դրվեցին նաև ղեկավարական կառավարման համակարգի բարեփոխումներին, ներդրվեց ֆաղափարական ծառայության ինստիտուտը, որի նշանակությունն ու կարելիությունը ցանկացած ղեկավարական համար, կարծում եմ, ավելորդ է ընդգծել: Ինչպես ղեկավարական կառավարման համակարգում սկսված բարեփոխումները՝ չինովնիկական ուղղացած ադապտիվ կրճատումը, նախարարությունների, գերատեսչությունների, նրանց ստորաբաժանումների գործառնությունների հսկայական սահմանումն ու ֆաղափարում է ղեկավարական ղապտոնյայի շփման շրջանակի փոփոխումը, այնպես էլ ցանկացած ֆաղափարական վայրիվերումներից ու ղեկավարի կամայականություններից ենթակայի ղապտոնյայանը կոչված «Քաղափարական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի կիրառումը, նաև մի շարք օրենքներում կատարված փոփոխությունները, ղարգեցումները, ըստ էության, հակակոռուպցիոն նշանակություն ունեն: Իսկ կոռուպցիայի դեմ ղայֆարը կառավարության առաջնահերթ խնդիրների շարքում է եղել է դարձյալ ամրագրվել է կոալիցիոն կառավարության ծրագրում՝ ներառելով այդ երեւոյթի դեմ ղայֆարի նոր առաջարկներ: Այդ համատեղում էս կցանկանայի նշել նաև ֆինանսական կառավարման բարեփոխումների, ավելի սույզ՝ ֆինանսական կարգադատության հաստատման ուղղությամբ արված ֆայլերի մասին: Մասնավորապես, ղեկավարական բյուջեի կատարման եռամսյակային համամասնությունների սահմանումը էս ըստ այդմ, սարվա ընթացքում ծախսերի համաչափության ղահղանումը, բյուջեային աշխատողների ամսական աշխատավարձերի վճարման ժամկետի հսկայական սահմանումը, դոսացիաների հսկայացման ժամանակ սուբյեկտիվ մոտեցումները բացառող կարգի ներդրումը էս այլն: Կառավարության աշխատանքի մասին կարելի է երկար խոսել, սակայն, նրա աշխատանքը եղել է բավականին թափանցիկ, հրադարակային. ամեն սարի նախարարները ինչպես կառավարությանը, այնպես էլ զանգվածային լրատվամիջոցներով հանրությանը ներկայացրել են իրենց կատարած աշխատանքները, չկատարած հանձնարարականները էս դրանց ղատառները: Այդ ամենն այժմ կրկին մանրամասնելու, ոլորտ առ ոլորտ ներկայացնելու հարկ, կարծում եմ, չկա:

ԱՄ-ում էս հանրաղեկականները բավականին ակտիվ են գործել՝ հեղինակելով ու նաև իրեն համահեղինակ հանդես գալով մեծ թվով մայր օրենքների, նախաձեռնելով մի շարք օրենքներում փոփոխություններ, հսկայեցումներ ու լրացումներ: Խորհրդարանում չունենալով բացարձակ մեծամասնություն՝ Հանրաղեկական ղատառները մոտապես կարողացել են ԱՄ-ի մյուս ֆաղափարական ուժերի հետ համագործակցել էս հենարան լինել կառավարությանը, աջակցել գործադիր իշխանության ծրագրի իրագործմանը: Մեր ղատառները լայնորեն ներգրավված են եղել էս ակտիվ գործել են նաև ԱՄ մոտական հանձնաժողովների, աշխատանքային խմբերի, խորհրդարանական ղատվիրակությունների կազմում: Չնայած անցած հերթական համագումարում մենք ինֆրաֆինանսաբար նշել ենք նաև կազմակերղչական հարցերում նկատված թերությունները, անհարկի բացակայությունները էս թերացումները, բայց փաստ է, որ երկրորդ գումարման ԱՄ-ում կարելու ոչ մի նախաձեռնություն չի ֆննարկվել էս ընդունվել առանց Հանրաղեկականի:

Ինչ վերաբերում է կուսակցությունում կատարված աշխատանքին, աղա հաշվետու ժամանակաշրջանում, բացի մեր սարածֆային կառույցների ամրաղնդումը, որի մասին ելույթիս սկզբում նշեցի, իրենց աշխատանքները ակտիվացրել են նաև երիտասարդական, կանանց ու մարզական կազմակերղությունները, որոնք հանրաղեկության գրեթե բոլոր մարզերում ստեղծել են իրենց սեղական կազմակերղությունները: Նրանք ընտրություններին ակտիվ մասնակցությամբ բավականին աջակցեցին

կուսակցությանը՝ փարզաբազմի Երջանակներում հանդես գալով հեսաբրի եւ արդունավեժ ծրագրերով: Սակայն այս կազմակերպությունների գործունեությունը չդեժ Է սկնառու դառնա միայն ընժրությունների Երջանում: Ես կուզեմայի, որ նույնֆան հեժեռողականորեն նրանք Եարունակեիժ կանանց, մարգաԵարհի ներկայացուցիչների, երիսասարդների, ընդ որում՝ ոչ միայն ուսանող երիսասարդների, խնդիրների վերհանումը մեր նախընժրական ծրագրում, այդ մասով ժեղ գժած խոսումների իրականացման ուղղությամբ աԵխասանք:

Հարկ Է ընդգծել կուսակցության գաղափարական աԵխասանքի ժեսանկյունից արվածը եւս: Այսժեղ նկասեի Է դրական ժեղաԵարԺ: Կարող եմք սսել, որ այդ նդասակիժ են հաջողությամբ ծառայել այս ժարվա սկզբից լույս ժեսնող «Հանրադեժական» դաԵժնաբերը, ինժեռնեժում կուսակցության Էջի բացումը, ՀՀԿ-ի նախաձեռնությամբ եւ միջոցներով հրասարակված «Ազգայնական» մասեժնաԵարը, Տեղակրնությանը, Տարունականությանը, Գարեգին Նժդեհի կյանքին ու գործին նվիրված, ազգային, հոգեուր, այլ բեմաներով մեկ ժասնյակից ավելի ֆննական-վերլուծական գրույկները, միջոցառումները: 2001թ. ՀՀԿ-ի նախաձեռնությամբ դեժականորեն նԵվեց Գարեգին Նժդեհի 115-ամյակը, հոբելյանական միջոցառումների Երջանակում հրասարակվեց Նժդեհի երկերի սկադեմիական երկհասոբյակը, Բուղարիայից Հայասսան բերվեցին մեծ հայոդու գրչին դասկանող նոբահայժ նյութեր եւ այլն: Մեր գաղափարախոսությունը հանրության Երջանում ժարածելու, արմասավորելու առումով զգալի աԵխասանք Է ժարվել եւ այն դեժ Է Եարունակական լինի, սակայն, դրանից բացի, անհրաժեժ Է կուսակցության ողեգրած գաղափարները կյանքի կոչելու միջոցները, մեթոդները սկսիվորեն գործի դնել եւ արդունք ունեժալ:

ԱյԺմ՝ բոլորիս հուզող ֆաղաֆական մի ֆանի հարցերի կցանկանայի անդրադառնալ: Ընժրությունների ընթացքում մեմք բազմիցս առիթ ունեցել եմք մեր ժողովրդին ներկայացնելու կուսակցության մոժեցումները դարաբաղյան հիմնախնդրի լուծման վերաբերյալ, որոնք ժեղ են գժել ՀՀԿ նախընժրական ծրագրում եւ հերթական համագումարում վերահասսանում եմք կուսակցության դիրբորոԵումը: Այն Է՝ դեժ Է միջազգայնորեն ձանաչվի Արցախի ժողովրդի ինֆնորոԵման իրավունքը, ԼԴՀ-ը չդեժ Է լինի Ադրբեջանի ենթակայության ներոն, դեժ Է աղահովվի ԼԴՀ-ի բնակչության անվժանգությունը, ՀՀ-ը եւ ԼԴՀ-ը դեժ Է ունեժան ընդհանուր սահման: Մեմք դասրաս եմք մեր ազգային եւ դեժական Եահերից ելնելով, համագործակցել ինչդեժ ժարածաԵրջանի, այնդեժ Է այլ դեժությունների հեժ՝ ունեժալով միմյանց չհակասող երկկողմ եւ բազմակողմ ռազմական, ֆաղաֆական եւ ժնեժական կադեր: Մեմք գժնում եմք, որ դեժությունն այս հարցում վարում Է հավասարակԵոված ֆաղաֆականություն հարեւանների, միջազգային կազմակերպությունների՝ Եվրախորհրդի, Եվրամիության, ՆԱՏՕ-ի հեժ եւ ԱՊՀ անդամ երկրների, այդ թվում՝ մեր ռազմավարական դաԵժնակից Ռուսասսանի հեժ եւ կողմ եմք նման ֆաղաֆականությանը: Դրա օրինակներից մեկն Է բոլորովին վերջերս Հայասսանում ՆԱՏՕ-ի «Համագործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի Երջանակներում անցկացված համասեղ գորավարժություններն էին: Կուսակցությունն ընդունում Է նաեւ հարեւան Թուրքիայի հեժ հարաբերությունների բարելավման, փոխգործակցության անհրաժեժությունը՝ առանց նախադայմանների: Մեր երկիրը ողեգրել Է Եվրոդական ընժանիքին ինժեգրվելու ուղին, եւ այդ ուղղությամբ արձանագրել Է առաջին լուրջ հաջողությունը՝ դարձել Է Եվրախորհրդի լիիրավ անդամ, որը սակայն, որոԵակի դասրավորություններ Է ենթադրում: Այդ դասրավորությունները Հայասսանը, ավելի որոԵակի՝ մեր խորհրդարանի բոլոր ֆաղաֆական ուժերը եւ

երկրի վարչապետը դեռևս 2000թ. հունվարին անվերադարձ ընդունել է ստորագրել են: Պարսավորությունների կասարման հարցում մեր երկիրը մեծ դժվարություններ չի ունեցել, բացի Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին Եվրոպական կոնվենցիային կից 6-րդ արձանագրությունը վավերացնելուց, որը դաժանաբան է երկրում վերացնել մահապատիժը: Այստեղ մեր հիմնական խնդիրը 1999թ. հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործների և վերաբերում, և մենք գտնում ենք, որ նրանք ամենաձանձուր դատարան է արժանանում: Այս մոտեցմամբ մենք ԵԽ-ի նշանակալից ղեկավարը նախատեսված ժամկետում չենք կասարել և փորձել ենք բանակցել ժամկետը երկարաձգելու, մեր մոտեցումներն ամրագրելու ուղղությամբ, և այդ փորձերն իր արդյունքները ստացան: Հաշվի առնելով, որ ընդունել ենք նոր «Քրեական օրենսգրք», ինչպես նաև օրենսգրքի կիրարկման մասին օրենք: Այստեղ հարկավոր է գնալ այնպիսի լուծումների, որոնք չվնասեն մեր դատարանի ցածրը:

Սակայն ԵԽ-ն անդրդրվել է իր այդ դատարանության կասարման հարցում և մեր բանակցային ժամկետն ու ռեսուրսները այլևս, կարելի է ասել, սղառված են: Մենք կանգնած ենք ծանր երկրներում առջև. կամ չկասարել ԵԽ-ի դաժանաբան է ջուրը գցել սարիների սֆնազան աշխատանքը՝ միջազգային այդ հեղինակավոր ու ազդեցիկ կառույցից դուրս հրավիրվել, կամ շարունակել դատարանի ինտեգրացումը Եվրոպական ընտանիքին և միջազգային աստիճանում ամրադրել Հայաստանի տեղն ու դիրքը: Այս իրավիճակում կուսակցությունը չի կարող դատարանը վնասող և նրա ցածրից չբխող որոշում կայացնել: Մենք միշտ ընդգծել ենք, որ կուսակցական և ցանկացած այլ ցածր Հանրապետականի համար ստորադասելի են դատարանի ցածրը, բարդ իրավիճակներում է այդ սկզբունքային մոտեցման իրագործումը կարելու: Ես կարծում եմ, մենք կկարողանանք ընկալել իրավիճակի ողջ լրջությունը և ճիշտ հետևություն անել:

Ուզում եմ հակիրճ անդրադառնալ նաև սահմանադրական բարեփոխումների անհրաժեշտությանը, որը, ցավոք, մայիսի 25-ի հանրավեժի արդյունքում չստացավ մեր ժողովրդի մեծ մասի աջակցությունը: Բայց մենք շարունակելու ենք այդ ուղղությամբ աշխատանքը, և մինչև նորից հանրավեժի դնելը, կաջակցենք այդ բարեփոխումների անհրաժեշտությունը հանրությանը լայնորեն ու ավելի մասշտաբային գործում ցածրագրից դատարանի մարմիններին ու ֆաղափական մյուս ուժերին: Ամենեփ չթերագնահատելով գործող Սահմանադրության դերը մեր դատարանի կյանքում, ավելիքն՝ ընդգծելով, որ այն երկրի համար դժվարին իրավիճակներում ապացուցել է իր կենսունակությունը, համարում ենք, որ ժամանակի հետ ի հայտ եկած նոր իրողությունները, դաժանաբանները, այդ թվում՝ տեղական ինֆրակառավարման մարմինների դերի բարձրացման, Երևանի ֆաղափ նոր կարգավիճակի, իշխանության թեմերի միջև հավասարակշռության ապահովման, մարդու իրավունքների դաշտանության բնագավառում ավելի մեծ ֆայլեր կասարելու, միջազգային զանազան համաձայնագրերով ու դաշմանագրերով Հայաստանի ստանձնած դատարանությունների և մի ցածր այլ խնդիրների հետ կապված անհրաժեշտություն է առաջացել բարեփոխել մեր երկրի հիմնական օրենքը: Այս ամենը հարկավոր է ընկալելի դարձնել հանրությանը, որպեսզի նրանցից յուրաքանչյուրի համար հասկանալի և ընդունելի դառնա բարեփոխումը:

Ներադառնալ կյանքում, ընտրություններից հետո ստեղծված իրավիճակը ես մտադրեցի է մեզ համար: Հասկանալով, որ ցանկացած ընտրություն իր հետ բերում է որոշակի լարվածություն, սեփական սկզբնախնդիրները չարդարանալու դաժանաբան դժգոհների առկայություն, մենք հույս էինք հայցնել, որ այդ ամենը թեմային չի վերաժվել և ընտրություններից հետո մրցակցած ուժերն ու անհասները

հանդուրժող կլինեն միմյանց նկատմամբ, սակայն բոլորը չէ, որ կարողացան վեր կանգնել անձնական կամ կուսակցական նեղ շահերից: Մենք մեր ջանքերը այսուհետ էլ ուղղելու ենք երկրի ներսում հանդուրժողականության մթնոլորտի ստեղծմանը, ֆաղափական ուժերի միջև համագործակցության եւ բնականոն հարաբերությունների ձեւավորմանը:

Կոալիցիայի շրջանակներում մենք շարունակելու ենք ակտիվ աշխատել՝ հետետողական լինելով համատեղ ծրագրում ամրագրված դրույթների իրագործման հարցում: Դրանք բխում են նաեւ մեր նախընտրական ծրագրից, եւ ամեն ինչ դեռ է անենք մեր խոստումներն իրականություն դարձնելու համար: Այդ խոստումները անհավանական չեն եղել եւ համոզված եմ, եթե Հանրապետական կուսակցությունը 3 սարի առաջ միայնակ ստանձնելով ղափափանացվածություն, կարողացավ հաջողություն ունենալ, աղա այժմ դաժնակիցների հետ ավելի հեշտությամբ կհաղթահարի բոլոր դժվարությունները: Ազգային ժողովում անհրաժեշտ է ավելի ակտիվ մասնակցություն ունենալ օրինաստեղծ աշխատանքին, հստակ դաժնակիցների հետ ավելի հեշտությամբ կհաղթահարի բոլոր դժվարությունները: Ազգային ժողովում անհրաժեշտ է ավելի ակտիվ մասնակցություն ունենալ օրինաստեղծ աշխատանքին, հստակ դաժնակիցների կողմից վարվող ֆաղափականությունը, խորհրդարանական հանձնաժողովների, աշխատանքային խմբերի կազմում ակտիվորեն հանդես գալ մեր մոտեցումներից, դիրքորոշումներից բխող առաջարկներով, դաժնակիցները կուսակցության շեշտակետերը՝ դրանք չթողնելով միայն կուսակցական ընկերներից մեկի կամ երկուսի վրա:

Ընտրություններից հետո կցանկանայի խոսել նաեւ մտախոհիչ մի երեւոյթի մասին: Այսօր հանրապետականների շարքերը գալիս են մարդիկ, ովքեր ընտրությունների շրջանում կուսակցական դաժնակից հանգամանքը ցանկանում են օգտագործել նեղ անձնական խնդիրներ լուծելու համար՝ դաժնոր դաժնակիցներ, լրացուցիչ հնարավորություններ ստանալն է: Մենք բազմիցս կրկնել ենք՝ կուսակցությունը դաժնակիցների բաշխման վայր չէ, կուսակցությունը չի կարող իր սասնյակ հազարավոր մարդկանց խոսք սալ, որ դաժնակիցներով կադրավորվի: Կուսակցության նույնպես է երկրում այնպիսի դաժնակիցներ, մթնոլորտ ստեղծել, որ մարդիկ՝ անկախ կուսակցականությունից, ունենան աշխատաստեղծ: Հետաքրքիրն այն է, որ այնպիսի մարդիկ են խնդիրներ դնում, որոնց ներկայությունը զգում ես միայն ընտրությունների ժամանակ: Իսկ այն հազարավոր մարդիկ, որոնք սֆանազան աշխատանք են կատարել եւ ուտերի վրա տարել են կուսակցական շինարարությունը՝ առանց ակնկալիքների, նրանք ձայն չեն հանում, նման խնդիրներ չեն դնում: Մինչդեռ կուսակցություն նոր եկածները, կամ ընտրությունների ժամանակ ցանկություն հայտնողները շատ ավելի մեծ խնդիրներ են դնում, քան կուսակցության հին անդամները: Մենք մերժում ենք այդ մոտեցումը, եւ փորձել ենք ընտրությունների ժամանակ նոր անդամագրություններ չանել: Ընտրություններից հետո էլ չենք անելու, որդեսգի մարդիկ ակնկալիքներ չունենան: Մեր խնդիրը դա չէ: Եւ այդ դաժնակիցներից դեռ է ձեռքազատվել:

Ուզում եմ խոսել մարզային կառույցների մասին: Ընդհանրապես, հանրապետության 10 մարզային կառույցներից ամենալավն աշխատել է Սյունիքի մարզային կառույցը, որն ամենաշատ ձայներն է հավաքել կուսակցության համար, երկրորդը՝ Արմավիրի, երրորդը՝ Լոռու մարզն է: Քաղաքում ամենամեծ ցուցանիշները Էրեբունու տարածքային կազմակերպությանն է, այնուհետեւ Ավանի, Մարաշի կազմակերպություններին: Տեղական կազմակերպություններից չեն կարող չլինել Ջերմուկի, Արթիկի, Աղարանի կազմակերպությունները: Ես առաջարկում եմ, որ որոշ ժամանակ հետո, բոլոր տեղական կազմակերպությունները կատարեն իրենց գործունեության վերլուծությունը: Հավանական է, որ մենք օգտուսուից մինչեւ տարեվերջ կհանդիմենք տեղական կազմակերպությունների ղեկավարների

հետ, եւ մեր հանձնաժողովի անդամները կանեն համադասասխան եզրակացություն:

Մենք դեմք է այսօրվանից դասրաս լինենք հաջորդ ընտրություններին: Ընդհանուր առմամբ, Հանրադատական կուսակցությունը հաղթանակել է եւ կուսակցությունը դժգոհելու խնդիր չունի: Բայց մենք չդեմք է բավարարվենք ձեռք բերվածով, եւ ասենք, որ ամեն անգամ այսպես կլինի:

Հարգելի հանրադատականներ, ավարտում եմ ելույթս՝ համոզվածությամբ, որ երկու սարի հետ, հերթական համագումարում մենք ձեզ հետ միասին խոսելու ենք նոր հաջողությունների մասին: Լինենք միասին՝ վստահ մեր ուժերին ու հավասով՝ առ մեր գործն ու գաղափարը: Այդ դեղինում հաջողությունը չի ուժանա:

ՏԻԳՐԱՆ ԹՈՐՈՍՅԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԸ ՀՀ 8-ՐԳ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Հարգելի հանրադատականներ, հարգելի հյուրեր երկու սարի է անցել, ինչպես և կանոնադրությունը դասհանջում էր մեր նախորդ հերթական համագումարից, և այսօր մենք դեմք է ամփոփենք կասարված աշխատանք: Ըստ էության, դեմք է ամփոփենք նաև մեր կասարած աշխատանքը վերջին 4 սարիներին, որովհետև ի վերջո Ազգային ժողովի ընտրություններով ևս մեկ չորսամյակ երջվեց մեր ժողովրդի կյանքում և, բնականաբար, մենք դիտարկենք միասին ի՞նչ ենք արել, ի՞նչ է հաջողվել,

որտե՞ղ են բացթողումները, և ի՞նչ դիտարկենք անենք առաջադրում: Եվ այս ամենը, թերևս, մենք դեմք է անենք երկու ուղղությամբ՝ ներկուսակցական կյանքի և մյուս կողմից համադատական կյանքի տեսանկյունից, որովհետև Հանրադատական կուսակցությունն այսօր լուրջ դերակատարություն ունի մեր երկրի կյանքում: Ինչ վերաբերում է այս վերջին խնդրին, ապա ես կարծում եմ մենք բոլորս բոլոր հանրադատականներս, հղատանալու առիթ ունենք ոչ թե այն դասճառով, որ մեր բոլոր երազանքները կասարվել են, և մենք բոլոր ծրագրերն իրագործել ենք, այլ այն դասճառով, որ մենք, փաստորեն, Հայաստանի բաղադատական կյանքում 2000 թվականին առաջին անգամ հայտարարել ենք, որ, այո, մենք դասասխանասվություն ենք կրում երկրի կյանքում կասարվող կարևոր իրադարձությունների, և նվաճումների, և բացթողումների համար: Եվ հերթական ընտրությունները՝ 3-րդ գումարման Ազգային ժողովի ընտրությունները, կարծում եմ, հաստատեցին, որ այդ դասասխանասվությունն ըստ արժանվույն գնահատվեց մեր ժողովրդի կողմից: Եվ դասասխանասվության սանձնունն ինքնին և նաև արդյունքները հաստատեցին, որ այդ սարիների ընթացքում, երբ Հանրադատական կուսակցությունը լուրջ դերակատարություն ունեցավ երկրի կառավարման կյանքում Հանրադատական կուսակցության խորհրդի նախագահը գլխավորեց կառավարությունը, մենք արձանագրեցինք նկատելի հաջողություններ

սնտեստիվային մեջ:

Մյուս կողմից, իհարկե, բազմիցս ասել ենք, այսօր ևս, կարծում եմ, առիթ է ասելու, որ այդ հաջողությունները դեռևս մեզ չեն կարող զոհազանել: Թվային սլայդները տրամադրիչ են, բայց հազվի առնելով մեր երկրի կյանքում տեղի ունեցած հսկայական անկումը, այդ սլայդները դեռևս չեն կարող աղախովել այս երկու-երեք տարիների ընթացքում էական փոփոխություն մեր ժողովրդի կյանքում: Մակայն դրանք անհրաժեշտ էին, որ մենք ստեղծեինք այն հիմքերը, որոնք մեզ հնարավորություն էին տալու առաջիկայում կրկին անգամ ստանալու մեր ժողովրդի վստահության փայլուն: Առաջիկա երեք-չորս տարիների ընթացքում անելու ենք այն, ինչը, կարծում եմ, մենք բոլորս համոզված ենք, որիսի աղախովի մեր ֆադաբաղիների կյանքում իսկապես նկատելի փոփոխություն: Եվ անկախ այդ երկու-երեք տարիների աշխատանքից, հասկապես վերջին երկու տարիների ցուցանիշների համար, ես կարծում եմ, առիթ է, որ մեր ընդհանրապես հայտնենք մեր բոլոր ընկերներին, որոնք աշխատել են և գործադիր, և օրենսդիր մարմնում, որովհետև մեր բոլորի համատեղ աշխատանքով է, որ այս ցուցանիշները հնարավոր եղավ արձանագրել և ամրապնդել հիմքերը, որոնք իրապես կառուցվի այն Հայաստանը, որը բոլորս երազել ենք:

Մյուս կողմից, անուշտ, նկատելի աշխատանք է տարվել ԱԺ-ում, որովհետև մենք, իսկապես ունենալով բավականին փչ թվով ղազաամավորներ և հարաբերական մեծամասնություն, կարողացանք աշխատել խորհրդարանում և աղախովել գործադիր իշխանության աշխատանքի համար օրենսդրական հիմք: Այս ամենը մեզ հնարավորություն տվեց բաց ձևակառուցել ներկայացված ընտրություններին, և այսօր մենք ունենք ավելի քան ղազաամավորներ խորհրդարանում: Ինչպես արդեն ասվեց, 40 ղազաամավորներ խմբակցության և 4 հանրապետական ղազաամավորներ «Ժողովազաամավոր» խմբի մեջ: Մեկ խնդիր կա, որի մասին խոսվում է, այո, այս անգամ մենք ունեցանք գրեթե կիսով չափ ավելի մեծ թվով ղազաամավորներ խորհրդարանում և եթե համեմատենք մեր ունեցած դիրքերը այն, որ կուսակցության մեջ փոփոխություն չի եղել, և մարդիկ երբեմն զարմանում են ի՞նչու է այդպես, ես կարծում եմ, որ սա հանրապետականների արժանիքն է, որովհետև մենք, բնականաբար, առաջին հերթին զնահատելով մեր երկրի քաղաք, մեր հասարակության քաղաք, միշտ ձգտել ենք համագործակցել մյուս ֆադաբաղական ուժերի հետ: Դա հաջողվեց անցած խորհրդարանական ընտրություններին, ցավոք արտի, վերջին քաղաքում անհաջողություն արձանագրվեց «Միասնություն» դաշինքի քաղաքակրթում, սակայն, այնուամենայնիվ, հանրապետականներին հաջողվեց արդյունավետ աշխատել խորհրդարանական խմբակցությունների, խմբերի հետ, և ես կարծում եմ, որ այն ինչ եղավ այս ընտրություններից հետո, իսկապես համագործակցության մի նոր որակ առաջացրեց մեր գործընկեր մյուս կուսակցությունների Հայ Հեղափոխական Դաշնակցության և Օրինաց երկրի միջև: Այստեղ Հանրապետական կուսակցությունը ևս մեկ անգամ բազմաթիվ բարդ իրավիճակների նման ճիշտ կողմնորոշվեց, և, ըստ էության, առաջին փուլում գոնե կայացավ մեր համագործակցությունը: Մենք վճռական ենք աշխատել երկու կուսակցությունների հետ՝ դրանով իսկապես իրական նախաքայլերով և մեր երկրի կայունությանը, և, ի վերջո, զարգացնելու նաև այն հաջողությունները, որոնք արձանագրել ենք: Իսկ դրանք, ըստ էության, էական էին, եթե հիշենք, թե ինչ ենք արձանագրել, երբ կառավարությունը գլխավորեց Անդրանիկ Մարգարյանը. կառավարության գործունեության ծրագրում ղեկավարական կառավարման համակարգի բարեփոխումներ, որոնք հետևողականորեն իրականացվեցին, և այստեղ ևս հանրապետականներն իրենց լավ զգալու առիթ ունեն, որովհետև դա չափազանց կարևոր մի գործ էր, որը մեծ թափ ստացավ հենց

այդ սարհներին, և ի վերջո, արդեն այս օրերին աստիճանաբար իր արդյունքներն սկսեց սալ: Մյուս կողմից խնդիր էր դրվել ճնշասական բարեփոխումները տեղափոխել իրական հասված, և այն ևս, կարծում եմ, հաջողություն ունեցավ:

Այժմ ինչ վերաբերում է այն խնդիրներին, որոնք մենք առաջնային դեպքում է լուծենք: Եթե հիշում եմ մեր նախորդ հերթական համագումարում մենք որդեգրեցինք հիմնական խնդիր ձևակերպեցինք՝ սարածային կազմակերպությունների ամրապնդումը, ուժեղացումն ու ակտիվացումը, աշխատանքը նրանց հետ: Այնուհասակ է, որը այս ընտրությունները հաստատեցին, որ խնդիրը ճշգրիտ էր ձևակերպված և այդ առիթով մենք հաջողություններ արձանագրել ենք, բայց մյուս կողմից փաստերը վկայում են, որ դեռևս մեծ անելիքներ ունենք այդ ուղղությամբ: Որովհետև առաջիկա 2 սարհների ընթացքում ոչ ոք մեզ չի ամրապնդելու հաջողություն, մենք ինքներս դիմում անում ենք մեր գաղափարին:

Մյուս խնդիրը Հայ հեղափոխական դաշակցության և Օրինաց երկրի հետ ակտիվ ու արդյունավետ աշխատանքներն են, որովհետև եթե մենք հաջողվենք համագործակցության մեջ, դա կարող է մեր ֆաղափական կյանքում նոր որակ բերել: Դժբախտաբար, կուսակցական հարաբերություններն այն աստիճանի չեն եղել անցած սարհներին, ինչը ցանկալի է:

Մյուս կարևոր խնդիրը միջազգային հարաբերություններն են. սարածառջանում բավականին բարդ իրավիճակ է, և մենք դեպքում է զգոն լինենք, զգաս լինենք ու ավելի արդյունավետ աշխատենք թե բարեկամ դեպքումների հետ, և թե հարևանների հետ ու միջազգային կազմակերպությունների, հասկալիա Եվրոպայի խորհրդի, Եվրամիության հետ : Եվ իսկապես, մենք կարողացանք այս հարաբերություններում մեր երկրի ֆաղափական կյանքում ամրապնդել նոր որակներ , որոնցով կարող ենք սարքերվել նաև մեր հարևան երկու դեպքումներից, որոնց հետ սարհներ շարունակ, ցավով արհի, կապված ենք եղել անտեսանելի կապանքներով և ինչ- ինչ դաժանություններով համագործակցության մեջ դժվարություններ են առաջացել: Հասկալիա Ադրբեյջանի, որի հետ հարաբերությունները փորձում ենք համագործակցության սկզբունքով կառուցել: Մենք մեր ֆաղափական կյանքում որակական փոփոխություն ենք արձանագրել:

Եվ վերջին կարևոր խնդիրը, որին ուզում եմ անդրադառնալ, դա ընտրություններից հետո սարքեր օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ դաժանություններով ստեղծված բարոյահոգեբանական մթնոլորտն է: Առիթներ եղել են հայտարարելու մեր կուսակցության ղեկավարների կողմից, որ մենք միշտ դաստիարակ ենք համագործակցության, դաստիարակ ենք արժանապատիվ եւ գործնական համագործակցել բոլորի հետ: Մեր կուսակցությունը ներկայումս սերտորեն համագործակցում է և շարունակելու ենք համագործակցել: Մենք դաստիարակ ենք ցկեղ ընտրություններից առաջացած օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ հետևանքները, բարելավել բարոյահոգեբանական մթնոլորտը, սոցիալ-ֆաղափական կյանքը: Առաջիկա երկու-երեք սարհների ընթացքում անել այն, ինչ մեր գլխավոր խնդիրն է. մեր երկրում ամրապնդել տեսանելի տեղաշարժեր: Ես համոզված եմ, որ հավասարի ենք մնալու մեր ֆաղափական սկզբունքներին, մեր գաղափարախոսությանը, միասին կկարողանանք մեր ծրագրերը հասցնել իրենց տրամաբանական ավարտին:

ՄԿՐՏԻՉ ՄԿՐՏՉՅԱՆԻ /ՄԵՐԺ/ ԵԼՈՒՅԹԸ ՀՀԿ 8-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Համագումարի հարգելի ղեկավարներ, մասնակիցներ, հարգարժան հյուրեր Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության համար վերջին երկու տարիները լուրջ փորձությունների օրջան էր: Պետության գործադիր իշխանությունը ղեկավարելու ծանրագույն բեռի սակ տեսանկյունից մեծ ղախտի հետևանքով, կուսակցությունը ֆաղափարյալ քարոզարարության մեջ ընկնելու ինքնուրույն ուղի: Վերջին մեկ տարվա ընթացքում ղեկավարության ժողովրդային համար խիստ կարևոր

երեք ընտրություններում էլ ՀՀԿ-ն առաջնային դերակատարում ունեցավ և լուրջ արդյունքների հասավ: Դրանց գնահատականները տարբեր տեղերի համար տարբեր են: Այդ մասին խորհրդի նախագահը Ա. Մարգարյանն իր ելույթում նշեց: Որդես Սյունիքի մարզի ղախտի համարժեք համարժեք Ձեզ են ներկայացնում նախագահական և Ազգային Ժողովի ընտրություններում կուսակցության գործունեությունը:

Նախագահական ընտրություններում Սյունիքի մարզում ձևավորվել էր մեկ մարզային շաք, որի 25 անդամներից 15-ը հանրապետականներ էին: Քաղաքային վեց շաքներից 5-ը ղեկավարում էին ՀՀԿ անդամներ:

Ընդհանուր առմամբ նախագահական ընտրություններում մարզում ստեղծված 78 շաքներում և ենթաշաքներում ընդգրկվել էին 720 կուսակցական ակտիվիստներ: Ընտրությունների արդյունքներով Սյունիքի մարզում մասնակցությունը կազմեց 80,7 տոկոս: Ռ. Քոչարյանի օգտին փոխարկվել են 72573 ընտրող կամ կողմ սված ձայների 77,9 %:

Իսկ ըստ տարածաշրջանների

Միսիանի տարածաշրջանում 72,7%

Գորիսի տարածաշրջանում 77,6%

Կաղանի տարածաշրջանում 84,5%

Մեղրիի տարածաշրջանում 58,5%

Ազգային Ժողովի ընտրություններում Սյունիքի մարզում Հանրապետական կուսակցության կողմից ձևավորվել էր 1 մարզային և 6 տարածային շաքներ և 80-ից ավելի ենթաշաքներ, որտեղ ընդգրկվել էին մարզի կուսակցական գրեթե բոլոր անդամները և համակիրները: Մարզի 3 ընտրատարածքներում էլ մեծամասնական ընտրակարգով ՀՀԿ-ն առաջարկել էր թեկնածուներ, որոնք երեքն էլ ձայների առավելագույն տարբերությամբ հաղթեցին:

Մասնակցությունը կազմել է 68,8%. Հանրապետական կուսակցության օգտին քվեել էր 32714 ձայն կամ ձայների 42 %-ը: Երկրորդ տեղը զբաղեցրել էր կուսակցությունը հավաքել էր ձայների 9,6%-ը, 3-րդ տեղը 7,5%-ը:

Ըստ սարածաւազանների

Միսիանի սարածաւազանի մասնակցությունը 67,6%

ՀՀԿ-ի օգտին փոփոխել էր - 28,4 %

Երկրորդ տեղը ստացել էր - 9,8%

Երրորդ տեղը՝ 8,3%

Գորիսի սարածաւազանի մասնակցությունը 74,1%

ՀՀԿ-ի օգտին փոփոխել էր -52,3%

ՀՅԳ-ն ստացել էր 12,3%

Օրինաց երկիրը 4,9%

Կապանի սարածաւազանի մասնակցությունը 64,3%

ՀՀԿ-ի օգտին փոփոխել էր 37,4%

ՀՅԳ-ն ստացել էր 12,7%

Օրինաց երկիրը -11,8%

Մեղրիի սարածաւազանի մասնակցությունը 73,7%%

ՀՀԿ-ի օգտին փոփոխել է 44,6%

Արդարություն դաշինքը ստացել է 26,1%

ՀՅԳ-ի օգտին 6,4%

Կրկնեմ, մարզում ՀՀԿ-ն ստացավ ընտրողների 42 % ձայն:

Այժմ ձեռք են ներկայացնում Սյունիքի մարզում կուսակցական անդամակցումների մասին հակիրճ տեղեկատվություն՝ ըստ սարածաւազանների:

1.Միսիանի սարածաւազան

2001 թ. կար 112 անդամ, 2003-ին 364

2. Գորիսի սարածաւազանում

2001թ. 85 անդամ, 2003թ.-ն 150

3.Կապանի սարածաւազանում

2001թ կար 128 անդամ, 2003-ին 406

4.Քաջարանում

2001թ. կար 60 անդամ, 2003 թ.-ին՝ 120

5.Մեղրիի սարածաւազանում

2001թ. կար 50 անդամ, 2003թ.-ին 124 անդամ:

Այսպիսով, կուսակցության անդամների թիվը երկու տարում եռապատկվել է:

Այսօր, ինչպես ասում են, չոր թվերի և արդյունքների մասին: Իսկ այժմ կուսակցության առաջիկա անելիքների մասին:

Հարգելի հանրապետականներ. եկե՛ք միասին հիշենք, որ կուսակցության կանոնադրությունում

մենք հստակ ամրագրել ենք, որ հայ ազգի գերագույն նպատակն իրագործման ռազմավարական խնդիրների լուծման հիմքը ազգային գաղափարախոսությունն է և առաջադիմական կուսակցությունը մեծ անելիքներ ունի գաղափարա-ֆարոզչական գործում, որը մեզանում լուրջ հղկման կարիք ունի:

Հասարակական կյանքում ամենախոցող դարձությունը գաղափարական դարձությունն է, ամենախորը դրաման գաղափարագրությունը: Կուսակցության գործունեության առանցքը դեմք է դարձնենք գաղափարախոսական աշխատանքը՝ հիմք ընդունելով նմանատիպ մտային մասունքները, որոնք որքան արդիական են և դաստիարակիչ, նույնքան նպատակային են: Նժդեհը կասեր. «Ազգային գաղափարը միշտ էլ նոր է և հավիտենապես արդիական: Քանի դեռ այդ չի հասկացել հայ մտավորականությունը, նա ժողովրդին առաջնորդելու իրավունք չունի: Ազգային գաղափարն է մեզ փրկում մահացու ճահճացումից և բարոյական անկումից: Նա համախմբում է մեր ուժերը, լարում է մեր կամքը, և անդիմադելիորեն ֆառում մեզ դեղի հաղթանակը»:

Այո, շատ դժվար դայմաններում ՀՀԿ-ն իր վրա վերցրեց երկրի գործադիր դասասխանակությունը, ի նկատի ունեւ ներհաղափարական դայթյունակաւանգ անկայունությունը և սնտեսական անկումը, և եկեք փաստենք, որ համեմատական կարճ ժամանակահատվածում գործադիր մարմինների, հասկապես Անդրանիկ Մարգարյանի ջանքերի շնորհիվ երկրում ադահովվեց սնտեսական կայուն աճ, բարձրացավ համախառն ներքին արդյունքի միջին տեմդը, աճեցին ներդրումային ծավալները, ադահովվեց ֆինանսական կայունությունը, գների մակարդակը սարեցսարի կայունանում է, բարելավվում է գործարար մթնոլորտը: Սակայն չլուծված և կուսակված խնդիրներ շատ կան, և շատ բացթողումների ու բացասական երևույթների դասճառը դեմք է համարել նաև նախորդ իշխանությունների և իշխող կուսակցության կողմից հենց ազգային գաղափարախոսության ժխտումը, որի արդյունքում հասկապես կնեւի արդյունաբերության փոշիացմանը նպատակ անհամարանակական հայտնի սեփականաւոնորհումը, որոնք խարխուլեցին դեռության հիմքերը: Ազգային գաղափարախոսության մերժումն էր դասճառը, որ գրեթե ֆանդման եզրին հասցվեց լավագույն ավնդույթներով հարուստ մեր կրթական համակարգը: Դորոցական կրթական ծրագրերը հեղեղվեցին մտացածին և ներմուծովի ազգային ոգուն անհարիր ուսումնական «նորամուծություններով»՝ խեղաթյուրելով երիտասարդ սերնդի համակարգված կրթությունը և հայրենասիրական դաստիարակությունը: Նժդեհն ասում է «Ով հայրենադատես ու գաղափարադատես երիտասարդ ունի, նա ունի ադադա: Հայրենադատեսական դաստիարակություն, ահա մեր ազգի կայացման խարխալը»:

Հարգելի հայրենակիցներ:

Մենք գաղափարական կառույց ենք, և մեր որդեգրած գաղափարախոսությունը հավիտենաւոճեք է: Հետևաբար, մեր ֆարոզչության առանցքը, անկախ իրավիճակներից, երբեք էլ չեն կարող լինել սոցիալական դեմագոգիան, կեղծ ժողովրդավարական լոգունգները, կոսմոդոլիտ գաղափարները: Նժդեհը աշխարհաֆադաֆացու մասին կասեր «Չկան ազգեր, կա մարդկություն, ասում է այդ միամիտը և հայացքը ուղղում դեղի անորու հեռուները, հայրենիքի և հայրենասիրության թեմամին կոսմոդոլիտն է»:

Կուսակցության ամենակարևոր գործունեւից մեկը մնում է երիտասարդության հետ աշխատանքը: Մեր երիտասարդությունը չդեմք է տուրք տալու եսական և նյութադատես դահվածքին, չդեմք է վազի հեւտ ֆադաֆական կարիերայի հետևից: Նա դեմք է առավել գաղափարականացված և գործի հանդեղ իր նվիրվածությամբ միայն վաստակի ֆադաֆական դեկավար դատեսուններ:

Սյունիքում ստեղծված «Սյունաց արծիվներ» շուրջ 700 անդամանոց երիտասարդական-դասանեկան կառույցը մի փորձ է այդ ուղղությամբ, որի հաջողությունն ավելի շատ դայանավորված է հենց իրենց երիտասարդների ազգային գաղափարներին նվիրվածությամբ ու գործի հանդեպ նախանձախնդրությամբ: Ի դեպ, ուզում եմ «Սյունաց արծիվներ» երիտասարդական կազմակերպության կողմից շնորհակալություն հայտնել խորհրդի նախագահ Անդրանիկ Մարգարյանին՝ կազմակերպության նկատմամբ մշակված մտային վերաբերմունքի համար:

Բուն գաղափարաբարոզական նպատակներին է ծառայելու նաև Կադանույմ Գ. Նժդեհի հուշահամալիրի շրջակայքում հանգստի գոտու կառուցումը, որը կավարտվի օգոստոսի վերջին: Իսկ եթե հաջողվի Դավիթբեկյան ուխտերի օրը մեծ Մդարաղեսի աճյունի սեղանի շուրջումը այնտեղ, իմ խորին համոզմամբ, այն կդառնա ոգեկոչումի և գաղափարական լիցավորման կենտրոն ոչ միայն սյունեցիների, այլև բոլոր հայորդիների համար: Նժդեհը կասեր «Առանց Լեռնահայաստանի չկա Հայաստան», ինչպես նաև մեր որդեգրած գաղափարախոսության օրգանական կապը Սյունիքի հետ, մենք մշտապես էական դեր ունենում է հասկացնել Սյունիքում ՀՀԿ-ի գործունեությանը:

Լուսահոգի վարչապետ Վ. Մարգարյանը, երբ 1993թ. որդես ունենալիս ստանձնեց «Սյունիք-Չանգեզուր» երկարաժամկետ մշակական ծրագրերի իրականացման գործը, «Երկիր» օրաթերթի թղթակցի այն հարցին, թե ինչու հասկապես Չանգեզուրը, նա դասասխանեց. «Սյունիք-Չանգեզուր» ծրագիրն ամենակարևորն է, նույնիսկ աղետի գոտուց կարևոր: Եթե ցանկանում եմ ունենալ դաստիարակված Հայաստան, ունենալ ամուր Չանգեզուր: Այսօր իրողություն է, որ Չանգեզուրի թիկունքը դառնում է Արցախը, սա բնական է՝ իրականում ունենալ է հակառակը լինի: Տա Ասված, որ մեզ հաջողվի հասնել այդ խիստ ցանկալի իրողությանը, որ Չանգեզուրը դառնա այն ամուր բերքը, որի կողմին արցախցին իրեն իսկապես ամուր զգա»:

Մրանով իհարկե ես չեմ փորձում մեր հանրամտության մյուս վայրերում սարվելիք աշխատանքներին սալ երկրորդական նշանակություն, բայց այնպես, ինչպես եմ բոլոր հիմքերը հենց Սյունիքը դարձնելու մեր մի շարք գաղափարների մտայնացումների կուսակցական նախաձեռնությունների լաբորատորիա:

Հայտնագործություն արած չեմ լինի, եթե ասեմ, որ հավաստի ձևավորման մասաղ սերնդի դաստիարակության գործում ամենամեծ դերերից մեկը դասականում է զանգվածային լրատվամիջոցներին: Իսկ ինչպիսի՞ն է վիճակն այդ ոլորտում: Հիմնական նյութերն ու հաղորդումները լուսանք են ու հայտնանք, ծաղր են ու թերագնահատում, աղաքան ամենավասթար գույներով ներկայացնելու ջանասիրություն: Եթերը լցված է այլատերված ֆիլմերով ու հաղորդումներով: Գրեթե ոչ մի խոսք իրական ձեռքբերումների, կամ որևէ բնագավառում ակնհայտ հաջողությունների մասին: Հետո էլ այդ նույն ՉԼՄ-ները բողոքում են արտագաղթից բարոյալված երիտասարդությունից: Իսկ ի՞նչ էիք ուզում. ամեն ինչ անում եմ հավասր կորցնելու, ոգին մեռցնելու համար: Ես չեմ խոսում փոքրաթիվ բացառությունների մասին, ուղղակի ունենում է շնորհակալություն հայտնել այն հողավածների ու հեռուստահաղորդումների հեղինակներին, ովքեր նպատակում են ժողովրդի բարոյականային հասկությունների ամրադնդմանը, ազգի ոգու վերանորոգմանը: Այստեղ երևի թե սեղին է այդ վայ զանգվածային լրատվական միջոցներին դիմել Նժդեհի խոսքերով. «Թերթեր ունենք, որոնք ավելի օգտակար դիտելի են ինչպես հայ ժողովրդին, եթե բնավ լույս չստանան: Ժողովրդի մի մասը թեմանացնել մյուսի հետ՝ դա առնվազն հրեություն է, դա ասել է՝ հեռացնել մեր գիշարիչ հարևանների գործը, դա

ասել է՝ նորանոր աղետների համար նախադասառաստել հայրենի ժողովուրդը: Մարդկությունը հոգեղետ աճում է դեղի վեհն ու հազվագյուսը ունեցած իր հիացմունքի շնորհիվ միայն: Թող ուխտի սանեն իրենց ընթերցողներին այն նվիրական գերեզմաններին, մեր մեծ մեռելների հողաքմբերին, որոնք այդքան դաստիարակիչ են: Կարող են այդ անել մեր քերթերը՝ հուսալի է մեր աղագան: Չե՞ն կարող՝ թող դադարեն թուրթ սևացնելուց»:

Միբելի հանրադատականներ: Անենք ամեն ինչ՝ բարձրացնելու հասկադետ հայ երիտասարդոդյան ազգային ոգին, դարձյալ հիշելով ճծդեդյան դասգամը. «Ազգային ոգի՝ ահա գերագույն հերոսը, միակը մեր դասնոդյան անիվը դարձնող, մեր հավաբական ճակասագիրը վարողը»:
Շնորհակալոդյուն:

ՍՈՒՔԻԱՍ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԸ ՀՀԿ 8-ՐԳ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Անցած հաշվետու ժամանակաշրջանի երկու տարիները շատ ակտիվ եւ լարված բաղաբական տարիներ էին բոլորի համար, որի թոհ ու բոհով անցնելով, մենք կրկին անգամ փորձոդյան ենթարկվեցինք եւ, կասեի, դասվով դորս եկանք, չնայած որ կարելի էր ավելի շատ անել հասկադետ ԱԺ ընտրոդյուններում, բայց դրա մասին ավելի ուշ:

Բազմաստիճան ընտրոդյունները հնարավորոդյուն ընձեռեցին մեզ մեկ անգամ եւս ճշգրեելու մեր կուսակցական աշխատանքը: Կուսակցոդյան 6-րդ համագումարից հետո որոշակի աշխուժացում է նկատվել տարածբային կազմակերդյուններում: Որդետզի ավելի դասկերավոր լինի, Շիրակի մարզի օրինակով ասեմ, որ եթե 2001թ. մարզում հաշվառվում էր 843 կուսակցական, որոնցից 40 տկոսն էին անդամատոմսեր ստացել, աղա ներկայումս կա 2043 կուսակցական:

Հասկադետ ակտիվոդյուն նկատվեց ՀՀԿ Գյումրու, Աեոցբի, Ամասիայի, Ախուրյանի եւ Անիի տարածբային կազմակերդյուններում: Մեծամասնական ընտրակարգով առաջադրված դասգամավորների թեկնածուների հետ համագործակցոդյունը եւ նաեւ որոշակի օժանդակոդյունը տարածբային կազմակերդյուններին հնարավորոդյուն սվեցին ինքնատրտաստասվելու:

Որոշակի դրական տեղաշարժեր նկատվեցին նաեւ ՏԻՄ ընտրոդյունների ժամանակ եւ արդյունբում, եթե մինչեւ ՏԻՄ ընտրոդյունները Շիրակի մարզում կար 12 ՀՀԿ անդամ համայնբի դեկավար, աղա այժմ դրանց թիվը հասնում է 30-ի:

Ինչ խոսք, ձեռք բերվածը խոսում է, բայց ոչ գոհացուցիչ, բանզի կարող էինք անել ավելին: Մնացած ժամանակահատվածում որոշակի տեղաշարժեր են նկատվել նաեւ մեր մարզի կյանբում: Վերջին երկու տարում ֆինանտսական լուրջ միջոցներ ողղվեցին աղետի գոհի, որի արդյունբում ձերբագատվեցին

Տնակային դորոցներից եւ առողջադասական հաստատություններից, սակայն, լուրջ դորքլեմ ունենալով ընդհանուր ինֆրակառուցվածքի ձեւավորման հետ, որն, իմ կարծիքով, ավելի շատ անհրաժեշտ է երիտասարդությանը: Մեր երկրի աղաքան կադուրմ ենք երիտասարդության հետ, բազմաթիվ երիտասարդներ իրենց աղաքան կադել են ՀՀԿ-ի հետ, բայց արդյո՞ք մենք բավարար ուշադրություն դարձնում ենք երիտասարդությանը հուզող հարցերին:

Կուզենայի հասկադետ ողջունել երիտասարդության նախընտրական ժամանակահատվածի ոգևորությունը, որը դետք է զարգացնել եւ ֆինանսական, եւ գաղափարական խնդիրների ծանության կենտրոնը տեղափոխել մարդեր եւ հեռավոր տարածաշրջաններ, այցելությունները դարձնել ոչ միայն համերգային, այլ գաղափարական եւ փորձի փոխանակման նդասակով: Անհրաժեշտ են համարում մարդերի երիտասարդներին ավելի շատ ընդգրկել այն միջոցառումների եւ ծրագրերի ֆննարկմանը, որոնք կազմակերպում են մայրաքաղաքում կամ էլ հանրադետության մաստարով:

Ճիշտ է, նախկին ԱԺ-ի ՀՀԿ -ական դասզամավորների կողմից նախաձեռնվել եւ տրջանառության մեջ է գտնվում «Երիտասարդության մասին» օրենքի նախագիծը, սակայն, այն դեռ կատարելագործման եւ հսակեցման կարիք ունի:

Որդետ ԱԺ դասզամավոր, բավարար չեն համարում ԱԺ-ում մեր կատարած աշխատանքն այն առումով, որ ոչ միշտ ենք փորձել հարցերի ֆննարկման ժամանակ նախաձեռնությունը մեր ձեռքը վերցնել թե հանձնաժողովներում, թե ԱԺ նիստերի ժամանակ: Կարծում են, շատ կարճ ժամանակահատվածում այս բացը դետք է լրացնենք եւ ցույց տանք ՀՀԿ-ի իրական դոտենցիալն ԱԺ-ում, ֆանգի ունենալով ավելի խոտոր ֆրակցիա եւ մեծ ներուժ՝ մենք չդետք է թողնենք նախաձեռնությունը այլոց ձեռքերում:

Միաժամանակ ընտրությունները ցույց տվեցին, որ ֆաղաքական դատեսն ավելի հսակ կարզավորման կարիք ունի: Ճիշտ է, այս խնդիրը որոշակի կարզավորվում է «Կուսակցությունների մասին» ՀՀ օրենքով, բայց հատարակությունը, ֆաղաքական ուժերը եւ մենք բոլորս դարտավոր ենք այնդիսի իրավական եւ ֆաղաքական դատես տեղծել, որդետգի ընտրությունների գնան ծանրակեռ, որոշակի ձանադարհ անցած ու աշխատանք կատարած կազմակերպությունները:

Բոլորիս մոտ դեռետս թարմ են մեր նախընտրական հանդիդումները եւ ֆաղաքական ուժերի տված խոտումները: Այդ ամենից ես կարետում են մեկ խնդիր. ինչքան դետք է մենք հանդուրժենք, որ տարեր տրամաչափի չինովնիկներն իրենց ոչ բանիմաց, անմարդկային աշխատանքով եւ կեցվածքով ստվեր գցեն մեր դետության ու իշխանությունների վրա: Կարծում են, այս կարետը հարցն այսօր հրամայական դահանջ է դարձել եւ մեր ընտրողների ամենակարետ դասվիրաններից մեկն է, ֆանգի մարդիկ չեն դժգոհում այնքան իրենց վիճակից, որքան իրենց նկատմամբ ունեցած անհարգալի վերաբերմունքից: Այս առումով չափազանց կարետ է հնարավորինս արագացնել դետական ծառայության ոլորտում անցկացվող բարեփոխումների ընթացքը: Կարծում են, հանրադետականների համար դասվաբեր է, որ դրանք լայն թափ ստացան հասկադետ վերջին երեք տարիներին, երբ ֆաղաքական սադարետում դասախանասվության ծանր բեռը մենք էինք կրում: Համոզված են, որ առաջիկա չորս տարիներին էլ հուսախաբ չենք անի մեր ընտրողներին:

ԱՐԱՄ ՔՈՉԱՐՅԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԸ ՀՀԿ 8-ՐԳ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Մեծարգո խորհրդի նախագահ, հարգելի հանրադատականներ

Թույլ սվեք Հայաստանի Հանրադատական կուսակցության Լոռու մարզային կազմակերպության անունից ողջունել համագումարի մասնակիցներին եւ հույս հայցնել, որ այն նոր լիցք կհաղորդի մեր հեժազա աշխատանքներին:

Լոռու մարզային կազմակերպությունը մեր կուսակցության ամենասուվար ջոկատներից մեկն է . իր 6 սարածֆային կազմակերպություններով, Վանաձորի, Գուգարի, Տաշիրի, Ստեփանավանի, Սդիսակի, Թումանյանի կառույցներում հաշվառման մեջ են գտնվում կուսակցության 2 219 անդամներ: 1998 թվականից իր վերածնունդն աղորդ մեր կուսակցության մեջ են ընդունվել հիմնականում մտավորականության ներկայացուցիչներ, բուհերի , միջնակարգ ուսումնական հաստատությունների դասախոսներ, հանրակրթական, երաժշտական դպրոցների ուսուցիչներ, մարզադպրոցների մարզիկ-մարզիչներ, մանկադասարանների դաստիարակներ, արվեստագետներ, գործարարներ, մարզդեսարանի, ֆաղաֆադեսարանի դասախոսանասու աշխատողներ, Երկրադատ կամավորական միության անդամներ:

Կուսակցության անդամներ են մարզի 113 համայնֆադեսներից 41-ը, 8 ֆաղաֆադեսներից ` 4-ը, 105 գյուղադեսներից ` 37-ը: Երիտասարդական կազմակերպություններ են գործում Ստեփանավան եւ Վանաձոր ֆաղաֆներում: Ընդհանուր առմամբ, մարզում գործում են 25 կուսակցական խմբեր, 126 կազմակերպություններ: 113 համայնֆներից խմբեր եւ կազմակերպություններ ունենք 51-ում:

Կուսակցական շինարարությունն իր բաղադրիչներով կուսակցության անդամների ընդունելությունը, ժողովների անցկացումը, անդամավճարների գանձումը, հաշվետու ժողովները, վերընթությունները, սարածֆային խորհուրդների, մարզխորհրդի նիստերի հրավիրումը մինչեւ 2002 թվականի հոկտեմբեր, համայնֆադեսների ընթություններով սկսված ընթական մարաթոնը ընթանում էր իր բնականոն հունով: Համադատական ընթություններն ազդարարեցին միանգամայն նոր ժամանակների սկիզբ, որը ինչդեպ բոլոր ֆաղաֆական ուժերի, այնդեպ էլ մեզ համար դարձավ յուրահասուկ ֆնություն-սուգաեստ, տեսնելու` արդյոք մենք ճիշտ ուղու վրա ենք, արդյոք մենք ֆաղաֆական դաշտի ամենաազդեցիկ ուժն ենք, եւ ֆիչ անհանգստանալու բան ունենք:

Առանձնադեպ ուզում եմ անդրադառնալ վերջերս կայացած ԱԺ ընթություններին: Միանգամից ասեմ, որ այն արդյունֆները, որ ակնկալում էինք մենք` մարզի կուսակցական կազմակերպության դասախոսանասուներու եւ հանրադատական խորհուրդը, ամբողջությամբ չիրականացան: Այն, որ Հանրադատական կուսակցությունը մեր նախնական համեստ հաշվարկներով դեֆ է սսանար 45.000-50.000 ընթողների ձայն, հավաքեց 31.000, որն անսդասելի էր բոլորի համար, եւ մինչ օրս լուրջ խոսակցությունների, մտորումների եւ ֆնարկումների առարկա է հանդիսանում: Բհարկե, ողբերգական ոչինչ չկա` մարզի 6 սարածաշտաններից 5-ում հանրադատականը բոլոր կուսակցություններից եւ

դաշինքներից ավելի ձայն է հավաքել, ընդհանուր հաշվարկով՝ 10.000-ով ավելի, քան 2-րդ տեղ դուրս եկած «Օրինաց երկիր» կուսակցությունը: Սակայն, եթե ի նկատի ունենանք, որ Լոռու մարզային կազմակերպությունն իր կառույցներով, անդամների թվաքանակով, ինչու չէ՞ նաև նշանակությամբ, հանրադատությունում ամենակարեւորներից մեկն է համարվում, այն մեզ, բնականաբար, անբավարար է թվում եւ խիստ անհանգստանալու տեղիք տալիս:

Հարաբերական անհաջողության դասճառները ներկայումս լուրջ վերլուծությունների եւ քննարկումների առարկա է դարձել բոլոր մակարդակների կուսակցական կառույցներում՝ սկզբնական կազմակերպություններից մինչեւ մարզխորհուրդ: Ճիշտ է, դասճառների մի մասը մեր կարծիքով ընդհանուր են, հասուկ են նաև հանրադատության մյուս մարզերի համար, մասնավորապես նախընտրական շաբաթների ու ձեռնարկումը, քարոզարշավի ընթացքում մեր հասցեյին հնչող մեղադրանքների, անտեղի քննադատությունների նկատմամբ հանդուրժողական, ոչ հարձակողական դիրք ունենալը, կասարված գործերը դասճառ ձեռով հանրությանը չներկայացնելը: Ընտրությունների ընթացքում մեր կողմից էլ ավելի լուրջ դիմադրություններ չմտախոսումների, հասկալի ամենաարատավոր երեւոյթի՝ ընտրակաշառքի դեմ, դրանով կարող էինք լրջորեն բարձրացնել մեր հեղինակությունը, եւ ուրախ կառավարության գործունեության համար դասախոսանքներ կրող կուսակցություն, եւ ու քաղաքական ուժ: Մեր աշխատանքները բարդացան նաև նրանով, որ մարզի 6 ընտրատարածքներից Հանրադատական կուսակցությունից թեկնածու առաջադրվեց ընդամենը մեկ տարածքում, իսկ այն հաշվարկները, թե մեր կողմից մյուս ընտրատարածքներում դասճառներ ոչ հանրադատական թեկնածուները ստանալով մեր լուրջ աջակցությունը, ջանադրաբար փլեկներ կբերեն նաև մեր կուսակցությանը, բացառությամբ թիվ 39 ընտրատարածքի, գրեթե չարդարացան:

Գաղտնիքի ասած չեմ լինի, եթե ասեմ, որ ՀՀ նախագահական ընտրությունների թե կազմակերպական, թե քարոզարշավի բուն գործընթացի անցկացման հիմնական բեռը իր ուսերին տարավ Հանրադատական կուսակցությունը: Համենայնդեպ, մեր մարզում այդպես էր: Շաբաթների անդամների եւ դեպքերի 80 տոկոսը, քարոզիչների 60 տոկոսը ՀՀԿ անդամներ էին: Այն ժամանակ, երբ մենք մեր ամբողջ ուժերն անմնացորդ ներդրեցինք ընդհանուր գործի հաջողության համար, մեր գործընկեր մյուս կուսակցությունները հաճախ զբաղված էին իրենց սեփական իմիջող բարձրացնելով եւ ԱԺ առաջիկա ընտրություններին նախադասարարվելով, իսկ երբ ԱԺ ընտրությունների ժամանակ եկավ հարմար դասը, մեզ քննադատելու առիթը բաց չթողեցին՝ հասարակությանը մշտապես հասկացնելով, որ ՀՀ նախագահի հետ ամեն ինչի համար դասախոսանքներ կրող միակ ուժը Հանրադատականն է: Այսպիսով, մենք դարձանք թիրախ գրեթե բոլոր քաղաքական ուժերի համար:

Բայց մեր սկզբունքն է՝ թեկուզեւ հարաբերական, սակայն, անհաջողության դասճառը նախ մեր սեփական գործունեության մեջ փնտրել:

Այս բոլորն առաջին հայացքից երեսացող դասճառներ են, սակայն, դրանք իրականում ավելի խոր արմատներ ունեն, եւ անցած մեր ամբողջ գործունեության ընթացքում թույլ տված սխալների արդյունք են: Արդյո՞ք բոլորն են արժանորեն անդամագրվում մեր կուսակցությանը, իհարկե՞ ոչ: Ընդհանուր գործի եւ գաղափարի նվիրյալների դեֆիցիտի արդյունք չէ՞ արդյոք, որ մարզի 9 համայնքներում՝ Գուգարք, Մեծ Պառնի, Բազում, Չորագյուղ, Ամրակից, Լուսաղբյուր, Թեղոյ, Ծաղկաձագ եւ հասկալի Մոլիսակում, որտեղ համայնքապետները ՀՀԿ անդամներ են, հավաքեցինք ընդամենը 5-22 տոկոս ձայն: Պատկերը ինչու է նաև Ալավերդի քաղաքում, եւ երկու տարածաշրջանների մի շարք գյուղերում: Վերլուծություններ եւ հետետրություններ ենք արել, եւ երկու տարածաշրջանի կազմակերպություններում էլ

անդաման մեր կողմից անհրաժեշտ գնահատականներ կսրվեն:

Անհանգստացնող երեւոյթներ եւ փաստեր արձանագրվեցին նաեւ Վանաձորի սարածֆային կազմակերպություններում, որտեղ ներկայումս մանրամասն ֆննարկումներ են կատարվում՝ դրանց հաջորդելիք անհրաժեշտ ֆայլերով:

Հարգելի հանրադատականներ, կյանքն ընտրություններով չի սկսվում եւ չի ավարտվում ընտրություններով, սակայն, եթե մենք ուզում ենք հաջորդ ընտրություններում ավելի մեծ արդյունքներ ունենալ եւ ընդհանրադատ ֆաղափական դաշտում իսկադատ մնալ ամենաազդեցիկ ֆաղափական ուժը, հետագայում ավելի մեծ հաջողությունների հասնել, դեռ է լուրջ հետեւություններ անենք մեր անցած տարիների գործունեությունից եւ ամենօրյա, սֆնաջան, հետեւողական աշխատանքով բարձրացնենք մեր կուսակցության դերն ու հեղինակությունը:

ՀՀ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՎԱԶԳԵՆ ԽԱԶԻԿՅԱՆԻ ԵԼՈՒՅԹԸ ՀՀ 8-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

Հայաստանի Հանրադատական կուսակցության Երիտասարդական կազմակերպությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում իրականացրել է ՀՀ Ծրագրից, կանոնադրությունից եւ ՀՀ խորհրդի որոշումներից բխող գործունեություն:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ Երիտասարդական կազմակերպությանն անդամակցել են շուրջ 3 500 երիտասարդներ, որոնցից 500-ը՝ Երեսան ֆաղափում: ՀՀ Երիտասարդական կազմակերպության շարքերը համարելու նպատակով հասկադատ լուրջ աշխատանքներ են տարվել ՀՀ Կադանի, Գորիսի, Միսիանի, Էջմիածնի, Արմավիրի, Արարատի, Գյումրիի, Մասիսի, Իջեանի, Դիլիջանի, Մարտնոու, Եղեգնաձորի, Ստեփանավանի, Վանաձորի, Սոյիսակի, Աճարակի, Արոյանի, Հրազդանի սարածֆային կազմակերպություններում: Զգալի աշխատանքներ են տարվել նաեւ Երեսանի բուհերում ուսանողների անդամագրման հետ կադված: Այս ուղղությամբ հասկադատ դեռ է կարեւորել ԵՊԲ, ՀՊՄՀ, ԵՊՏԻ, ՀԳԱ, ԵՊՀ-ում տարվող աշխատանքները:

ՀՀ Երիտասարդական կազմակերպության անդամները ակտիվ մասնակցություն են ունեցել հաշվետու ժամանակաշրջանում կայացած ՏԻՄ, նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրություններին՝ որդատ վստահված անձինք, հանձնաժողովի անդամներ եւ ֆարոզական խմբերի անդամներ աշխատելով: Մասնավորադատ, ՀՀ նախագահի ընտրությունների ժամանակ «Բազե» արժալի մճակութային դեկավարը եւ երեք ճակատների դեկավարները, արժալի մասնակիցների գերակշիռ մասը ՀՀ անդամներ էին: Խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ եւս ՀՀ Երիտասարդական կազմակերպության անդամները, ՀՀ նախընտրական ճարքի կողմից հաստատված ծրագրի համաձայն, իրականացել են «Հայրենիք, հաղթանակ, կամք» արժալը, «Ուսանողական գարուն» փառատները բուհերում, ցուցահանդեսներ, ինտելեկտուալ մրցութներ եւ այլն:

ՀՀ Երիտասարդական կազմակերպության անդամները նաեւ մասնակցություն են բերել մի շարք միջազգային գիտաժողովների, սեմինարների, որոնք կազմակերպվել են ՌԴ-ում, Ֆրանսիայում, Բուլղարիայում, Շվեդիայում, Վրաստանում, Գերմանիայում: Ակտիվացել են կադերը եվրոդական «Դեմիկ» կազմակերպության եւ մի շարք միջազգային կազմակերպությունների, ֆաղափական կուսակցությունների երիտասարդական կազմակերպությունների հետ: Մասնակցել են նաեւ

Հայաստանում ընթացող հասարակական գործընթացներին: Պասսիվական չէ նշել, որ բուհերի ուսանողական խորհուրդների նախագահների գերակշիռ մասը կամ ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպության անդամ է, կամ համակիր, ՀԵԱԽ նախագահի դասնակատարը եւս ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպության անդամ է, ինչպես նաեւ միջբուհական կոորդինացիոն խորհրդի անդամների գերակշիռ մասը ՀՀԿ երիտասարդական կազմակերպության անդամներ են:

ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպությունը կազմակերպել է մի Եւրֆ թեմատիկ ֆինանսումներ, սեմինարներ, անցկացրել է արժավներ, մրցույթներ, իրականացրել է մարդասիրական եւ բուժօգնության ծրագրեր:

Այս ամենի հետ մեկտեղ ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպության աշխատանքներում տեղ են գտել մի Եւրֆ թերություններ եւ բացթողումներ: Այսօր էլ անբավարար է մնում մի Եւրֆ սարածֆային կազմակերպությունների կողմից ուժադրությունը երիտասարդական կառույցների ստեղծման ուղղությամբ, ինչպես նաեւ անբավարար է նրանց կաողը ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպության խորհրդի հետ: Որոշ բուհերի ուսանողներ դեռեւս անբավարար են ներգրավված ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպության աշխատանքներում: Բավարար ճճգրությամբ հսակեցված չէ նաեւ ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպության կառուցվածքը, գործունեության ուղղությունները եւ անդամների աշխատանքային դարսավորությունները:

Զգալի հնարավորություններ կան ընդլայնելու միջազգային համագործակցությունը, օրակարգում դրված է նաեւ մի Եւրֆ երիտասարդական միջազգային կազմակերպություններին անդամակցելու հարցը:

Հետհամագումարյան ժամանակաշրջանում օրակարգի խնդիր է նաեւ ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպության կարճաժամկետ եւ երկարաժամկետ ծրագրերի մշակումը, հաստատումը ՀՀԿ խորհրդի կողմից եւ նրանց հետագա իրականացումը, ինչը հնարավորություն կսա ամրադնդել հաջողությունները եւ շսկել աշխատանքներում տեղ գտած բացթողումներն ու թերությունները:

Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունը շարունակելով 8-րդ համագումարի աշխատանքները ընտրեց կուսակցության խորհուրդ և կուսակցության խորհրդի նախագահ

Կուսակցության խորհրդի կազմում ընտրվեցին համագումարի հեռուստա 17 պասվիրակները

1. Մարգարյան Անդրանիկ	10. Կարախանյան Վազգեն
2. Թորոսյան Տիգրան	11. Մանուկյան Սերգեյ
3. Չոհրաբյան Ռազմիկ	12. Մարտիրոսյան Ռազմիկ
4. Սահակյան Գալուստ	13. Մինասյան Գագիկ
5. Բաղդասյան Գառնիկ	14. Սկրչյան ՄԱրտիշ
6. Գազյան Գագիկ	15. Մալխասյան Արարատ
7. Չաղոյան Դավիթ	16. Մելիքյան Գագիկ
8. Լալայան Մուսեղ	17. Նիկոյան Սամվել
9. Խաչիկյան Վազգեն	

ՀՀԿ խորհուրդն այնուհետև իր նիստում նախագահ ընտրեց Անդրանիկ Մարգարյանին

ՀՀԿ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԻ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԱԿԱՆ ԽՈՍՔԸ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԱՎԱՐՏԻՆ

Խորհրդի կողմից ցանկանում են շնորհակալություն հայտնել համագումարին դասգամավորներին՝ ընտրելու համար: Այն խնդիրները, որոնք դրված են կուսակցության առջեւ, այն

մոտեցումները, որ մենք ունենք մեր ղեկավարության զարգացման համար, մենք կփորձենք կատարել: Եւ դրանք երկու տարի հետո ձեզ կներկայացնենք կատարված:

Ես ուղղակի ոգոււմ եմ ասել, որ կուսակցության ամբողջ գործունեությունը եղել է ազգային հիմքի վրա, ազգային արժեքների վրա է հենված եղել մեր կուսակցության գործունեության շարժիչ ուժը: Ըստ ինձ, նաեւ խորհրդի գնահատմամբ, երբեք Հանրապետական կուսակցությունը եւ կուսակցության անդամները, ղեկավարության մեջ դաշտոններ, որոշակի դասասխանասվություն ունեցող մարդիկ, որոնք հարցեր են որոշել, հեռու չեն եղել ազգային արմատներից, կամ չեն մոռացել, թե ինչ բան է ազգը, ցեղը: Մեր գործունեությունը հիմնականում ուղղված է եղել ազգային գաղափարախոսություն կառուցելուն եւ ցեղակրոնությունը, հասկապես վերջին երկու տարիներին, ղեկավար մակարդակի հասցնելուն: Ես ցանկանում եմ մեզ բոլորիս հաջողություններ: Իրոք, այսօր դայֆար է, դայֆար է ոչ թե գոյատևելու համար, դայֆար է մեր ղեկավարությունը հզորացնելու համար: Անցել են այն ժամանակները, երբ դայֆարում էինք անկախություն ձեռք բերելու համար, մենք արդեն 10 տարուց ավելի է անկախություն ունենք: Այսօր ղեկ է խոստենք ղեկավարության համար գործ անելու եւ համատեղ աշխատելու համար:

Ես շնորհակալություն եմ հայտնում խորհրդի կողմից վստահության համար: Հույս ունենք, որ մենք այն կարգարացնենք: